

Jarosław Kuryłowicz
1905 – 1990
(wspomnienie osobiste)

Urodzony 16 kwietnia 1905 r. we Lwowie w rodzinie inteligentnej. W 1936 r. ukończył studia na Oddziale Elektrotechniki Wydziału Mechanicznego Politechniki Lwowskiej, uzyskując dyplom inżyniera elektryka. W latach 1932 – 1935, jeszcze jako student, był asystentem wybitnego polskiego metrologa-elektryka, zamordowanego przez Niemców w 1941 r., prof. Włodzimierza Krukowskiego, kierownika Katedry Pomiarów Elektrycznych. W latach 1937 - 1939 pracował w P.P. Polska Poczta, Telegraf i Telefon. Po wybuchu wojny i przejściu Lwowa przez ZSRR, w roku akademickim 1940/41 był asystentem w Lwowskim Instytucie Politechnicznym. Podczas okupacji niemieckiej w latach 1941 - 1944 pracował w Lwowskiej Dyrekcji Kolei w charakterze pomocniczej siły technicznej. W roku 1944, podobnie jak inni Lwowianie, musiał opuścić Lwów i zamieszkał w Muszynie, gdzie objął kierownictwo Miejskiego Gimnazjum i Liceum. W sierpniu 1945 r. przeniósł się do Wrocławia, gdzie objął kierownictwo Wydziału Liczników Elektrowni Miejskiej.

W roku 1947 podejmuje pracę w Katedrze Techniki Wysokich Napięć Politechniki Wrocławskiej, kierowanej przez prof. Jerzego I. Skowrońskiego, na stanowisku adiunkta. Równocześnie współpracuje z prof. Kazimierzem Idaszewskim. W roku 1955 awansuje na stanowisko docenta, a w 1963 - profesora nadzwyczajnego. W 1947 współpracując z prof. Jerzym I. Skowrońskim, tworzy we Wrocławiu Zakład Materiałoznawstwa Elektrotechnicznego jako wydzielony oddział Instytutu Elektrotechniki, mającego siedzibę w Warszawie. Do roku 1956 jest zastępcą kierownika tego Zakładu. Tutaj rozwija badania z zakresu miernictwa precyzyjnego i pomiarów wielkości magnetycznych, wykonując wiele prac badawczych dotyczących technologii materiałów elektrotechnicznych. W 1962 r., po przejściu prof. Kazimierza Idaszewskiego na emeryturę, obejmuje kierownictwo Katedry Pomiarów Elektrycznych. Po przeniesieniu się prof. Artura Metala i dra Adama R. Żuchowskiego na Politechnikę Szczecińską, w Katedrze Pomiarów Elektrycznych brakowało kadry ze stopniami naukowymi. Dlatego prof. J. Kuryłowicz mocno inspirował pracowników Katedry do pracy naukowej i 8 z nich obroniło doktoraty, a 3 habilitacje. W latach 1966 - 1967 prof. J. Kuryłowicz pełnił również funkcję Prodziekana Wydziału Elektrycznego. Z jego inicjatywy powołano na Wydziale Elektrycznym specjalność „Przyrządy pomiarowe i miernictwo elektryczne”.

W 1968 r. następuje reorganizacja Politechniki Wrocławskiej i katedry łączą się ze sobą tworząc instytuty. Prof. J. Kuryłowicz otrzymuje od prof. Andrzeja Jellonka propozycję połączenia kierowanej przez niego Katedry Miernictwa Elektronicznego z Katedrą Pomiarów Elektrycznych w międzywydziałowy Instytut Metrologii Elektrycznej. Prof. J. Kuryłowicz otrzymał również propozycję połączenia się z Katedrą Maszyn Elektrycznych, kierowaną przez prof. Andrzeja Kordeckiego. Stwierdził jednak, że z punktu widzenia merytorycznego znacznie bliższa tematycznie jest katedra prof. A. Jellonka i w rezultacie doszło do połączenia tych katedr i utworzenia międzywydziałowego Instytutu Metrologii Elektrycznej. Dyrektorem tego instytutu został prof. A. Jellonek, a pierwszym zastępcą dyrektora prof. J. Kuryłowicz. Instytut ten już od początku miał 6 samodzielnych pracowników naukowych, a więc silną pozycję naukową. Przed powstaniem Instytutu Metrologii Elektrycznej Katedra Pomiarów Elektrycznych miała trzech docentów z habilitacją (Zbigniew Orzeszowski, Ryszard Gotszalk i Wojciech Fuliński) oraz jednego profesora (J. Kuryłowicz), natomiast Katedra Miernictwa Elektronicznego miała tylko jednego docenta z habilitacją (Zdzisław Karkowski) i jednego profesora (A. Jellonek). W Instytucie Metrologii Elektrycznej podjęto wiele interesujących prac badawczych i referowano prace naukowe podczas cotygodniowych

seminariów instytutowych. Pewną uciążliwością było rozbitcie terytorialne instytutu; część mieściła się przy ul. B. Prusa, a część przy ul. Smoluchowskiego.

Początkowo współpraca w instytucie prof. J. Kuryłowicza z prof. A. Jellonkiem układała się dobrze, ale z czasem prof. A. Jellonek zaczął go traktować nie tak, jak zasługiwałby na to kolega, który w skład Instytutu włączył swoją Katedrę. Dla prof. J. Kuryłowicza trudnym do zaakceptowania był autorytaryzm dyrektora prof. Andrzeja Jellonka. Był jego kolegą, którego znał od wielu lat. Prof. J. Kuryłowicz był człowiekiem bardzo wrażliwym i poczuł się dotknięty takim traktowaniem, ale nie opowiadał o swoich problemach. Chyba tylko mnie zwierzył się, ale i ja tych informacji nie rozpowszechniałem. W wieku 68 lat, mogąc jeszcze dwa lata pracować na Politechnice Wrocławskiej, pod pozorem złego stanu zdrowia, przechodzi na emeryturę, ale postanawia, że będzie nadal promotorem mojej rozprawy doktorskiej i promotorem jeszcze jednej nieukończonej pracy doktorskiej. Obydwie prace zostały obronione pod jego kierunkiem.

Prof. J. Kuryłowicz był współtwórcą Szkoły Naukowej „Metrologia Elektryczna”. Jego prace naukowe dotyczyły głównie badania właściwości materiałów magnetycznych i elektrycznych pomiarów precyzyjnych. Dorobek publikacyjny Profesora liczbowo nie jest zbyt wielki, gdyż obejmuje tylko 21 pozycji naukowych, w tym 4 książki oraz 3 patenty. Ale jego monografia pt. „Badanie materiałów magnetycznych” jest bardzo dobrze znana w Polsce wszystkim tym, którzy interesują się pomiarami magnetycznymi, i jest często cytowana w różnych pracach naukowych. Drugą cenną pozycją jest „Poradnik materiałoznawstwa elektrotechnicznego”, którego jest on współautorem.

Wielkość profesora ocenia się po osiągnięciach jego uczniów. Prof. J. Kuryłowicz ma bardzo duże osiągnięcia w rozwoju kadry naukowej. Mimo że sam nie miał doktoratu, wypromował 16 doktorów nauk technicznych, był recenzentem 4 habilitacji i 2 wniosków profesorskich. Za swoje osiągnięcia został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznaką Honorową SEP.

Prywatnie wiele czasu poświęcał numizmatyce i medalierstwu. Zgromadził bogate zbiory unikalnych monet i medali. To hobby było jego wielką pasją życiową. Obecnie jego kolekcję XIX – XX wiecznych polskich medali (1119 egz.), podarowanych przez prof. Włodzimierza Kuryłowicza, można oglądać w Gabinetce Numizmatycznym Zamku Królewskiego w Warszawie.

Życie nie oszczędzało prof. J. Kuryłowicza. Miał ciężko chorą żonę, która zmarła dość wcześnie, a i sam miał poważne kłopoty zdrowotne. Po wojnie chorował na gruźlicę, później usunięto mu znaczną część pęcherza i w miejsce ubytku przeszczepiono skórę, co powodowało konieczność corocznego usuwania z pęcherza włosków. Cierpiał również na niewydolność układu krążenia. Prowadził jednak bardzo higieniczny tryb życia. Zawsze o godz. 13:00 jadł obiad, a potem miał dwugodzinną sjęstę. To pozwoliło mu dożyć 85 lat.

Prof. Jarosław Kuryłowicz był niezwykle skromnym człowiekiem o bardzo dużej wiedzy i umiejętności twórczej, był bardzo życzliwy i przyjazny dla innych. Nie był zwolennikiem systemu politycznego PRL-u, ale i władze PRL-u też nie darzyły go sympatią. Nie należał do PZPR i nie wywierał nacisków politycznych na swoich współpracowników. Może dlatego takim jak ja bezpartyjnym bardzo dobrze się z nim współpracowało. A ta współpraca była dla mnie bardzo owocna. Prof. J. Kuryłowicz był promotorem mojej rozprawy doktorskiej. Nauczył mnie krytycznego myślenia i sztuki pisanie publikacji. Moje prywatne towarzyskie kontakty z prof. J. Kuryłowiczem rozwinęły się po jego przejściu na emeryturę. Często bywałem w jego mieszkaniu. Dyskutowaliśmy na różne tematy. Razem z Profesorem i moją rodziną jeździliśmy do lasu na grzyby. Znałem jego siostrę Helenę, z którą mieszkał, i jego brata Włodzimierza Kuryłowicza, który był bardzo znanym profesorem medycyny (przez wiele lat był Dyrektorem Polskiego Zakładu Higieny, zainicjował produkcję penicyliny w Polsce). Podobnie jak prof. Jarosław Kuryłowicz, byli to bardzo sympatyczni i życzliwi

ludzie.

W ostatnich latach życia prof. J. Kuryłowicza byłem z nim bardzo zaprzyjaźniony i chyba najczęściej odwiedzającym go ze wszystkich znajomych. Utrzymywaliśmy ze sobą kontakty niemal do ostatnich dni jego życia. Jeszcze dwa dni przed jego śmiercią rozmawialiśmy telefonicznie.

Zmarł 25 lipca 1990 r. Spoczywa na cmentarzu we Wrocławiu przy ul. Bujwida.

Autor: *prof. dr hab. inż. Michał Lisowski*

Wrocław, 27.11.2009 r.

Źródła:

1. *Polacy zasłużeni dla Elektryki. Początki elektrotechnicznego szkolnictwa wyższego, pionierzy elektryki.* PTETiS, Warszawa – Gliwice – Opole 2009.
2. *Księga 60-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Wrocławskiej.* Oficyna Wyd. Pol. Wrocławskiej, Wrocław 2005.
3. *Politechnika Lwowska 1844 – 1945.* Wyd. Pol. Wrocławskiej, Wrocław 1993.
4. *Instytut Elektrotechniki, Oddział Wrocław 1948-1998.* Oficyna Wyd. Pol. Wrocławskiej, Wrocław 1998.
5. M. Lisowski: *Osobiste kontakty i rozmowy z prof. Jarosławem Kuryłowiczem* (niepublikowane).